

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

AFRIKAANS HUISTAAL V1

2016

MEMORANDUM

PUNTE: 70

Hierdie memorandum bestaan uit 8 bladsye.

AFDELING A: LEESBEGRIP**Nasien van die leesbegrip:**

- Die fokus is op die begrip van die leesteks. Spel- en taalfoute word nie nagesien nie tensy dit die begrip/verstaan van die teks beïnvloed. (Taal- en spelfoute moet wel aangetoon word.)
- Vir **oop vrae** word geen punte toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE. Die rede/motivering moet oorweeg word.
- Vrae wat aanhalings uit die leesstuk verg, word **nie gepenaliseer** indien die aanhalingstekens ontbreek **nie**.
- Waar eenwoord-antwoorde gevra word en die kandidaat 'n volsin gee, is dit korrek **mits** die korrekte woord onderstreep of op een of ander wyse uitgelig word.
- Wanneer twee of drie feite/punte vereis word en die kandidaat gee 'n hele reeks, word **slegs** die eerste twee of drie feite/punte nagesien.
- Indien die kandidaat woorde uit 'n ander taal gebruik as die taal waarin die vraestel verskyn, word die vreemde woorde geïgnoreer. Indien die antwoord sonder die vreemde woorde sinvol is, word die kandidaat nie gepenaliseer nie. Indien die vreemde woord in die antwoord vereis word, word dit aanvaar.
- Aanvaar dialektiese variasies.

VRAAG 1 (Sien binne konteks na; sien betekenis na, nie woorde/taalgebruik nie.)		
Vraag	Antwoord	Punt
1.1	Die ervarings van die wêreld om ons/ons kinderjare bepaal ons selfbeeld./ Hoe ander mense jou op sosiale netwerke beoordeel, bepaal jou selfbeeld. ✓ Dit is noodsaaklik vir emosionele gesondheid (selfwaarde/selfvertroue/ selfaanvaarding). ✓	1 1
1.2	Tieners moet nog steeds skoolgaan./ Hulle moet ongelukkig steeds skool toe gaan./ Skool kan ook 'n selfbeeldbouer/-afbreker wees. Die skool is nie vir die tieners so belangrik soos wat die sosiale netwerke is nie. ✓	1
1.3	Kompulsief ✓	1
1.4	Om mooi te wees/om maer te wees, die regte soort selfoon te besit/klere met die regte handelsmerk te dra, is sukses. ✓✓✓ <i>Die kandidaat bied enige DRIE antwoorde vir EEN punt elk aan.</i>	3
1.5	Ja Dit is jammer dat ma's in kompetisie met mekaar staan./nie hul kinders ondersteun nie./een van die grootste ewels in sommige tieners se lewens is./verwag dat jou uiterlike by dié van jou ma aansluit. OF Nee My ma ondersteun my./bou my selfbeeld./laat my toe om my eie mens te wees./ kompeteer nie met my nie. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke motivering vir EEN punt aan.</i>	1

1.6	<p>Kinders kan <u>dissiplineloos</u>/rebels grootword. <i>Implikasie:</i> Daar gaan al hoe minder <u>dissipline</u> in gesinne toegepas word. <i>Oplossing:</i> Ouers moet weer ouers wees/hul kinders begin <u>dissiplineer</u>.</p> <p style="text-align: center;">OF</p> <p>Tieners kan met hul selfwaarde sukkel. <i>Implikasie:</i> Dit lei tot gedragsprobleme in toekomstige huisgesinne. <i>Oplossing:</i> Die ouers moet die kind se selfwaarde met liefde/respek bou.</p> <p style="text-align: center;">OF</p> <p>Dit kan lei tot ongesonde kompetisie tussen ouers en kinders. <i>Implikasie:</i> Die gesagstruktuur van die ouer verval./Die ouer se gesag is nie meer geloofwaardig nie./word geminag. <i>Oplossing:</i> Ouers moet weer die leiers in die gesin word.</p> <p style="text-align: center;">OF</p> <p>Kinders kan die ouerhuse regeer. ✓ <i>Implikasie:</i> Daar heers anargie in die ouerhuse. ✓ <i>Oplossing:</i> Ouers moet weer hul ouerskaprol opneem. ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied 'n implikasie aan wat by sy eerste antwoord sal pas en noem hoe dié probleem opgelos kan word.</i></p>	1 1 1
1.7	<p>Wanneer die kind se beste nie goed genoeg is nie. ✓ Dit het 'n verpletterende uitwerking op selfwaarde. ✓ Dit lei tot gedragsprobleme. ✓</p>	1 1 1
1.8	<p>Dit kan kinders kommunikasievaardighede aanleer./ Selfwaarde kan deur sosiale netwerke gebou word. ✓</p>	1
1.9	<p>Gebruikers moet gebruikersetiket aanleer./ Gebruikers moet met groot sorg/versigtig dié met wie hulle kommunikeer, kies. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord aan.</i></p>	1
1.10	<p>Dit wat in jou lewe gebeur, word gereeld/stap vir stap op Facebook geskryf. ✓ “hiperkonnektiwiteit” ✓</p>	1 1
1.11	<p>Bou kinders se selfwaarde. Gee kinders baie liefde./ Behandel 'n kind met respek./ Kweek gesonde idees oor identiteit./ Kweek sukses by kinders. ✓✓✓✓ <i>Die kandidaat bied VIER antwoorde vir een punt elk aan.</i></p>	4
1.12	<p>Ja Die titel prikkel die leser om verder te lees. Die titel vat die inhoud van die teks saam.</p> <p style="text-align: center;">OF</p>	

	Nee Daar is ook positiewe aspekte wat in die teks voorkom en nie net negatief soos wat die titel aandui nie. Daar word ook oplossings aangebied. √√ <i>Die kandidaat kan soortgelyke motiverings vir EEN punt elk aanbied.</i>	2
1.13	Skok/verbasing/woede/ontsteltenis/ongeloof/kwaad √	1
1.14	Tieners kommunikeer op sosiale platforms/die internet soos wat die tieners in raampie 5 vir mekaar SMS'e/WhatsApps stuur./ Tieners is van mening dat hulle verhoudings met Whatsapp kan bou. √ Sy sit met haar rug na hom toe. √	1 1
1.15	Die tieners se selfwaarde sou 'n knou gekry het./ Die SMS sou haar hart gebreek het.√ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i> Dit is geslaagd. Tieners kommunikeer al minder verbaal met mekaar./eerder deur middel van elektroniese toestelle.√ OF Dit is nie geslaagd nie. Nie alle tieners kommunikeer deur middel van elektroniese toestelle nie./ Heelwat tieners is nog sterk verbaal in hul kommunikasie.√ <i>Die kandidaat bied enige soortgelyke motivering vir EEN punt aan.</i>	1 1
1.16	Die meisie se gesigsuitdrukking helder op./Sy glimlag/is nie meer ontsteld/ hartseer/ geskok/verbaas nie. √	1
TOTAAL:AFDELING A		[30]

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 2****Nasien van die opsomming**

- Opskrif/titel: Daar word nie van kandidate verwag om die leesstuk van 'n opskrif/titel te voorsien nie.
- Kandidate moet die opsomming in hul eie sinne, in enige volgorde skryf.
- Slegs stadiums wat in volsinne aangebied word, verdien punte.
- Rofwerk/bepanning moet duidelik aangedui word. Indien dit nie die geval is nie, word die eerste opsomming nagesien.
- Kandidate moet die korrekte getal woorde aandui.
- Punte word soos volg toegeken:
  - 7 punte vir 7 feite (1 punt vir elke feit)
  - 3 punte vir taal
  - Puntetotaal: 10

- Verspreiding van punte vir taal wanneer die kandidaat nie woordeliks aangehaal het nie:
  - 1–3 feite korrek: ken 1 punt toe
  - 4–5 feite korrek: ken 2 punte toe
  - 6–7 feite korrek: ken 3 punte toe
- Verspreiding van punte vir taal wanneer kandidaat woordeliks aangehaal het.
  - 6–7 direkte aanhalings: ken geen punte vir taal toe nie
  - 1–5 direkte aanhalings: ken 1 punt vir taal toe

LET WEL:

- Tel van woorde:
  - Nasieners moet die aantal woorde wat gebruik is, tel.
  - Geen punte word afgetrek as die kandidaat nie die getal woorde aangedui het nie of as die getal woorde wat gebruik is, verkeerd aangedui is.
  - As die getal woorde oorskry is, lees tot by die laaste sin waarin die getal woorde oorskry word en ignoreer die res van die opsomming.
  - Korter opsommings wat die vereiste stadiums bevat, mag nie gepeenaliseer word nie.

In 8000 v.C. het Amerikaanse Indiane die eerste soort skoen van gevlegte leer en gras gedra. 'n Primitiewe skoen wat met gras uitgevoer is, is in 3300 v.C. gebruik. Die Egiptenare het in 3000 v.C. sandale van gebreide leer gemaak. Vryburgers en slawe-eienaars het in 100 n.C. eenvoudige leerskoene gedra. Skoene met hoë hakke is in 1500 deur Leonardo da Vinci aan die wêreld bekendgestel. Eers in 1600 is gespes met skoenveters vervang. Van 1800 af het die massaproduksie van blinkleer- en skerppuntskoene in fabrieke begin.

Getal woorde: 87**OF**

AANHALING UIT TEKS		MOONTLIKE BEWOORDING	
1	<i>Die vroegste bewys van skoene is in 8000 v.C. in Missouri by die Amerikaanse Indiane gevind: ... gevlegte leer en gras wat die voetsool ...</i>	A	In 8000 v.C. het Amerikaanse Indiane 'n soort skoen van gevlegte leer en gras gedra.
2	<i>Die sogenaamde “Ysman” het in 3300 v.C. in die Franse Alpe gesterf en 'n primitiewe skoen, met gras uitgevoer, is aan sy beendere gevind.</i>	B	'n Primitiewe skoen wat met gras uitgevoer is, is in 3300 v.C. gebruik.
3	<i>Die Egiptenare het 3000 v.C. muurskilderye, wat skoene en skoenmakers uitbeeld, gevef – iets soos sandale wat van gebreide leer gemaak is.</i>	C	Die Egiptenare het in 3000 v.C. sandale van gebreide leer gemaak.
4	<i>In 100 n.C. het vryburgers en slawe-eienaars ... eenvoudige handvervaardigde leerskoene ...</i>	D	Vryburgers en slawe-eienaars het in 100 n.C. eenvoudige handvervaardigde leerskoene gedra.
5	<i>In 1500 het die kunstenaar, Leonardo da Vinci, skoene verhef tot noodsaaklike bykomstigheid: hy het die hoë hak ontwerp ...</i>	E	Skoene met hoë hakke is in 1500 deur Leonardo da Vinci aan die wêreld bekendgestel.

6	'n Eeu later het skoenveters hoogmode geword en blink gespes is met veters vervang.	F	In 1600 het skoenveters gespes vervang.
7	Dit was eers in 1800 dat fabriek werklik die skoemaker se eenvoudige leerskoen met blinkleer-en-skerppunt-massaprodukte begin vervang het.	G	Van 1800 af het die massaproduksie van blinkleer- en skerp-puntskoene in fabriek begin.
			Getal woorde: 83

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAALSTRUKTURE EN -KONVENSIES

Nasien van hierdie afdeling:

- Spelling:
  - Eenwoord-antwoorde word nie gepenaliseer nie, al is die spelling nie korrek nie tensy die spelling die betekenis van die woord beïnvloed en/of spelling die aspek is wat geassesseer word.
  - In volsin-antwoorde word verkeerde spelling net gepenaliseer indien die fout in die taalstruktuur getoets word.
  - Waar 'n afkorting getoets word, behoort die punte op die regte plek te wees.
- Sinskonstruksies moet taalkundig korrek wees en in volsinne aangebied word soos in die instruksie aangedui.

VRAAG 3: ADVERTENSIE

Vraag	Antwoord	Punt
3.1	... suiwel, maar ... ✓	1
3.2	Ja Die voedingstowwe in melk veroorsaak dat melk nie maklik verteerbaar is nie./ Die voedingstowwe in melk is soos spykers wat nie maklik verteerbaar is nie. OF Nee As jy die spykers in die voorstelling inneem, gaan dit nie verteer word nie, maar EasyGest-melk sal maklik verteer./ Die spykers in die bottel dui nie op heilzaamheid nie. ✓	1
3.3	(laktose-)intoleransie ✓ <i>Die woord moet korrek gespel word.</i>	1
3.4	verteerbaar ✓ <i>Die woord moet korrek gespel word.</i>	1
3.5	Is Parmalat EasyGest in volroom- en laevetmelk beskikbaar?/beskikbaar in volroom- en laevetmelk? ✓	1

3.6	Die enigste keuse wat voorgehou word, is dié van Parmalat./ Die leser word beïnvloed/manipuleer omdat daar net een keuse is. ✓	1
3.7	Geslagsdiskriminasie./Dit is nie net pa's/mans wat 'n Lazboy-stoel besit/op 'n Lazboy-stoel kan sit nie. ✓ In die prent is dit nie die pa wat op die stoel sit nie, maar moontlik sy dogter/iemand van die vroulike geslag. ✓	1 1
3.8	Sy is ontspanne/gemaklik/rustig. ✓	1
3.9	Engels is een van die kommunikasietale van die wêreld./ Die meeste mense verstaan Engels./ Die naam van die produk is 'n Engelse naam/in Engels. Lazboy is 'n woordspeling op <i>lazy boy</i> wat op rustigheid/ontspanning/kalmte sinspeel. Dit is 'n bemarkingstrategie. ✓	1
		[10]

VRAAG 4: SPOTPRENT

Vraag	Antwoord	Punt
4.1	Wisk./wisk. ✓ <i>Die afkorting moet korrek aangedui word en daar moet 'n punt wees.</i>	1
4.2	Moenie/Moet nie 'n kind help as jy bang is vir Wiskunde nie . ✓	1
4.3	Die stelling word nie (deur navorsing) bewys nie. ✓	1
4.4	(Wiskunde-)probleempies ✓ <i>Die woord moet korrek gespel word.</i>	1
4.5	Bangbroek/Bangjan/bangjan ✓ <i>Die woord moet korrek gespel word.</i>	1
4.6	Ouers/Mense is bang vir Wiskunde./ Vroue sukkel met Wiskunde./ Ouers doen hul kinders se huiswerk. ✓✓ <i>Die kandidaat bied TWEE antwoorde vir EEN punt elk aan.</i>	2
4.7	vermenigvuldig met/keer/vermenigvuldig ✓ <i>Die woord moet korrek gespel word.</i>	1
4.8	Die meerkat sê dat hy/sy ook van daardie/daai pastei soek./ Die meerkat sê hy/sy soek ook van daai/daardie pastei. Die meerkat sê dat hy/sy ook van daai/daardie pastei wil/wou hê. ✓	1

4.9	Die seuntjie is ontspanne/kyk spottend toe terwyl sy ouers sy Wiskundehuiswerk doen./wend geen poging aan om betrokke te raak by sy Wiskundehuiswerk nie, want sy ouers gaan sy huiswerk doen./ Wiskunde is so moeilik dat ouers dit nie kan doen nie. Die seuntjie kry lekker/verlekker hom daarin dat sy ouers ook met Wiskunde sukkel. ✓	1
		[10]

VRAAG 5: ARTIKEL

Vraag	Antwoord	Punt
5.1	Dit was (toe) ysig in die Magaliesburg. ✓	1
5.2	kraaknetjies ✓ <i>Die woord moet korrek gespel word.</i>	1
5.3	Sy lyk netjies in haar blou blazer en skoolromp(,) terwyl haar skoene blink gepolitoer is. ✓	1
5.4	Sy vra vir 'n saamrygeleentheid van verbygaande motoriste (deur haar duim regop te hou)/ryloop. ✓	1
5.5	is op pad ✓	1
5.6	abnormaal/buitengewoon/vreemd/snaaks/ongewoon ✓ <i>Die woord moet korrek gespel word.</i>	1
5.7	“n Vlieënier”, antwoord sy <u>met 'n glimlag.</u> / “n Vlieënier,” antwoord sy <u>glimlaggend.</u> ✓ <i>Die kandidaat gee 'n eie gepaste bywoordelike bepaling.</i>	1
5.8	Onwettige ontgroening behoort sterk <u>veroordeel</u> te word. ✓ <i>Die kandidaat gee 'n eie sin met die betekenis om iemand skuldig te bevind, te sê hoe iemand gestraf behoort te word, kritiek uit te spreek, 'n sterk afkeur toon of iets afwys. (HAT, 2015. bl. 1466)</i>	1
5.9	Pleonasme/woorddoortolligheid ✓	1
5.10	Hierdie/Dié/Sulke/Daardie ✓	1
		[10]
	TOTAAL AFDELING C:	30
	GROOTTOTAAL:	70